UPDATE Kennisbank Diversiteit en Emancipatie (IDEM Stedelijk expertisecentrum voor inclusie, discriminatie en (lhbtiq+) emancipatie) - juni 2025

TITEL: Van verdenking tot vrijheidsstraf: Een statistisch onderzoek naar de invloed van migratieachtergrond op uitkomsten in de Nederlandse strafrechtketen
AUTEUR(S): Jong, P.W. de
Leerkes, A.
Shchetinin, D.
UITGAVE: Den Haag : WODC, 2025
SAMENVATTING: Dit onderzoek richt zich op de invloed van migratieachtergrond en nationale herkomst op uitkomsten binnen de Nederlandse strafrechtketen. Het is al langer bekend dat bepaalde groepen met een migratieachtergrond zijn oververtegenwoordigd in Nederlandse detentiecentra. Bevindingen uit eerder onderzoek suggereren dat een deel van deze oververtegenwoordiging te wijten is aan selectieprocessen nadat personen met het justitiële systeem in aanraking zijn gekomen. Etnische selectiviteit in het strafproces kan ertoe leiden dat de oververtegenwoordiging van personen met een migratieachtergrond in gevangenissen hoger is dan bij aanhouding door de politie; we spreken dan van cumulatieve oververtegenwoordiging.In deze studie is nagegaan:(1) of er onder minderjarigen en volwassenen sprake is van dergelijke patronen van cumulatieve oververtegenwoordiging in de strafrechtketen en (2) wat de achtergronden zijn van dergelijke patronen. Onderzocht wordt hoe verdachten – vanaf registratie als verdachte door de politie tot eventuele jeugddetentie of gevangenisstraf – door het strafproces gaan. Daarbij is rekening gehouden met zaken zoals het soort misdrijf en of iemand al eerder met de politie in aanraking is geweest. Ook is er gekeken naar andere factoren, zoals huishoudinkomen, opleiding en gezinsomstandigheden die mogelijk invloed hebben. In dit rapport wordt gebruik gemaakt van unieke microdata van het CBS waarin informatie wordt gecombineerd van drie verschillende ketenpartners: de politie, het OM en de rechter. Onderzocht worden patronen van (cumulatieve) oververtegenwoordiging onder zowel minderjarige als volwassen verdachten, waarbij verdachten worden gevold vanaf registratie door de politie tot en met de (eventuele) uitspraak van de rechter. Door gebruik te maken van gekoppelde databestanden van het CBS kan informatie over het strafproces dat verdachten doorlopen worden gecombineerd met gedetailleerde informatie over de persoonlijke omstandigheden van verdachten. Zodoende kunnen ook indirecte vormen van selectiviteit in de verschillende fasen van de strafrechtketen nader onderzocht worden. In de analyses worden die in 2014 of 2018 door de politie zijn geregistreerd als verdachte van een misdrijf gevolgd worden. . Op het moment van analyse konden afdoeningen van rechtbankstrafzaken door het OM en de rechter in de data worden gevolgd tot en met 2022. Bevindingen: Mensen met een migratieachtergrond staan relatief vaak terecht bij de rechter en zijn oververtegenwoordigd in Nederlandse gevangenissen. Verschillende groepen migranten en in Nederland geboren mensen van wie minimaal één ouder in het buitenland is geboren komen relatief vaak voor in politie- en gevangeniscijfers. Dit onderzoek laat zien dat etnische selectiviteit hierbij een rol speelt. Dit houdt in dat de herkomst van een verdachte van invloed is op uitkomsten in de strafrechtketen, los van het type

misdrijf waar mensen van worden verdacht. Dit zorgt ervoor dat verdachten met een migratieachtergrond vaker voor de rechter worden gebracht. Ook krijgen zij vaker een detentiestraf opgelegd dan verdachten zonder migratieachtergrond die van vergelijkbare delicten worden verdacht. De Nederlandse strafrechtketen werkt als een trechter: niet iedereen die de politie als verdachte aanmerkt, komt bij het Openbaar Ministerie (OM). En niet elke zaak die het OM oppakt, belandt voor de rechter. Bovendien legt de rechter niet altijd een gevangenisstraf op.
Opvallend is dat het percentage personen met een migratieachtergrond juist toeneemt over de strafrechtketen: het aandeel verdachten met een migratieachtergrond in jeugddetentie en gevangenissen is hoger dan bij registratie door de politie als verdachte. Dat patroon is zichtbaar voor zowel volwassenen als minderjarigen, maar springt het meest in het oog onder minderjarige verdachten. Terwijl in de politiecijfers 46% van de verdachten een migratieachtergrond had, is dat aandeel onder verdachten die jeugddetentie opgelegd kregen 67%. Bij volwassenen nam het aandeel toe van 45% (registratie door de politie) tot 55% (oplegging detentiestraf). Bij zowel minderjarige als meerderjarige verdachten is de waargenomen stijging van de oververtegenwoordiging het sterkst bij de stap van rechter naar detentie en het minst sterk bij de stap van politie naar OM. Omdat beslissingen in het strafproces op elkaar voortbouwen, kunnen kleine verschillen aan het begin, zich bij de verschillende stappen in het proces opstapelen. Hierdoor kunnen de verschillen tussen groepen met en zonder migratieachtergrond over de gehele strafrechtketen groter zijn dan bij de afzonderlijke afdoeningsstappen wordt waargenomen. De onderzoekers vinden dat in Nederland geboren jongeren met een migratieachtergrond bij vergelijkbare delicten een tussen de 22 en 28 procent grotere kans hebben op jeugddetentie vergeleken met jongeren met een Nederlandse herkomst. Volwassen migranten hebben naar schatting een tussen de 13 en 28 procent grotere kans op een gevangenisstraf dan volwassen met een Nederlandse herkomst. Er zijn verschillen zichtbaar tussen herkomstgroepen. Onder Caribisch-Nederlandse of Marokkaanse Nederlanders zijn er bijvoorbeeld sterkere aanwijzingen voor etnische selectiviteit dan onder herkomstgroepen, vooral onder volwassen verdachten. Een deel van de waargenomen verschillen is te verklaren. Zo zijn er groepsverschillen in het type delicten: mensen met een migratieachtergrond worden relatief vaker verdacht van vermogensmisdrijven die in het algemeen vaker tot vervolging leiden. Ook spelen persoonlijke omstandigheden mee. Zo leven mensen met een migratieachtergrond vaker in een kwetsbare sociaaleconomische situatie en hebben zij een lager opleidingsniveau. Er zijn aanwijzingen dat deze kenmerken gerelateerd zijn aan een hogere kans op vervolging en detentie. Echter, bij belangrijke beslissingen in de strafrechtketen, zoals of iemand wordt gedagvaard of een gevangenisstraf krijgt , blijft een deel van de toenemende oververtegenwoordiging onverklaard. Dat is een aanwijzing dat de herkomst van een verdachte van invloed is op uitkomsten in de strafrechtketen. Dat kan wijzen op bewuste of onbewuste discriminatie, wat ingaat tegen het principe van de rechtsstaat, waarbij iedereen gelijke kansen heeft op een eerlijke behandeling. Maar ook de keuzes die verdachten zelf maken – bijvoorbeeld of ze wel of niet bekennen – kunnen leiden tot ongelijke uitkomsten.
Vervolg: De bevindingen maken deel uit van groter onderzoek op verzoek van de Tweede Kamer. In het eerste kwartaal van 2026 verschijnen naar verwachting nog één of twee aanvullende rapporten binnen dit onderzoek. Deze zijn deels gebaseerd op interviews en groepsgesprekken met professionals uit de strafrechtketen. Er zal dan meer inzicht ontstaan in de achterliggende

oorzaken van de gevonden verschillen. Ook zal met professionals en andere belanghebbenden in en rondom de strafrechtketen worden gezocht naar aanknopingspunten voor beleid om problematische vormen van selectiviteit tegen te gaan. De bevindingen die nu naar buiten komen vormen input voor een bredere maatschappelijke en wetenschappelijke discussie over hoe het strafrechtsysteem het beste ingericht kan worden in een etnische en sociaaleconomisch diverse samenleving. Ook onderstreept het onderzoek het belang van vroegtijdige en systematische monitoring. Daarom stellen de onderzoekers voor een justitiële gelijkheidsmonitor in te voeren. Daarmee kunnen de uitkomsten van verschillende afdoeningsstappen in de strafrechtketen voor groepen met verschillende persoonskenmerken periodiek inzichtelijk worden gemaakt. Ook experimenten met 'blind afdoen' voor bepaalde misdrijven kunnen mogelijk bijdragen aan eerlijkere procedures: in dat geval zouden bepaalde aanwijzingen over de herkomst van een verdachte, bijvoorbeeld naam en foto, onzichtbaar zijn voor beslissers bij politie en het Openbaar Ministerie.
LINK: https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3457/rapport-van-verdenking-tot-vrijheidsstraf.pdf?sequence=1&isAllowed=y
TREFWOORDEN: Etnisch profileren
Etnische minderheden
Criminaliteit
Discriminatie
Beroepsonderwijs
Rechtspraak
Strafrecht
Politie-optreden
Openbaar Ministerie
CODE: 363.25

TITEL: Genderneutrale formulering wetgeving
AUTEUR(S): Oomen-Delhaye, A.
Houwers, H.
Sappelli, M.
Benschop, M.
Verberg, A.
Post, D.
UITGAVE: Arnhem / Nijmegen : HAN University of Applied Sciences, 2024
SAMENVATTING: Onderzoek naar genderneutrale formulering van wetgeving. Hoofdvraag is: In hoeverre is het mogelijk om wetgeving genderneutraal te formuleren? Deze hoofdvraag is weer opgedeeld in deelvragen die apart per deelonderzoek centraal staan. Dit rapport is aan de hand van de verschillende deelonderzoeken ingedeeld in hoofdstukken. Hoofdstuk 2 bevat een literatuuronderzoek naar de definitie van genderspecifiek taalgebruik. In hoofdstuk 3 komt deelonderzoek 2 aan de orde waarbij met behulp van automatische en handmatige (beoordelings)technieken en literatuuronderzoek onderzoek is gedaan naar het aantal genderspecifieke termen in de wetboeken. Hoofdstuk 4 bevat een literatuuronderzoek naar genderneutrale alternatieven, waarvan er een aantal zijn getest in een vragenlijstonderzoek, waarna in hoofdstuk 5 de expertmeeting aan de orde komt op basis waarvan mogelijke juridische risico's in beeld zijn gebracht. Hoofdstuk 6 bevat de conclusie. Het onderzoek bestaat uit de de volgende deelonderzoeken: Deelonderzoek over genderspecifiek taalgebruik. Literatuuronderzoek waarin een breed scala aan taalkundige onderzoeken is bestudeerd, om vast te stellen tot wat voor type taal het Nederlands behoort en

wat dit betekent voor hoe termen worden geïnterpreteerd: als genderspecifiek of neutraal. Vandaaruit is genderspecifiek taalgebruik geoperationaliseerd, door een werkbare definitie te geven van wat (mogelijk) genderspecifieke termen zijn . Geconcludeerd wordt dat het Nederlands neigt door taalveranderingen steeds meer naar een natuurlijke-gendertaal zoals het Engels. Dat betekent dat o.a. het grammaticaal geslacht (woordgeslacht) een steeds minder grote rol speelt, omdat die niet altijd bepalend is in de keuze van voornaamwoorden. Naar het mannelijke woord leraar kan immers met het enkelvoudige en vrouwelijke voornaamwoord zij worden verwezen, als bekend is dat het om een vrouw gaat. Is gender niet bekend, dan zijn de mannelijke voornaamwoorden van toepassing. Die verwijzen dan naast naar mannen, in potentie ook naar vrouwen. Dit geldt ook voor het woord (persoonsaanduiding) leraar zelf: die verwijst in potentie ook naar vrouwen. Deze persoonsaanduidingen en voornaamwoorden heten generieke mannelijke woorden. Of taalgebruikers deze generieke mannelijke woorden ook echt als verwijzend naar alle genders ervaren, is niet zuiver objectief vast te stellen. Dit is namelijk afhankelijk van factoren als context, gebruik, stereotyperingen en maatschappelijke ontwikkelingen en staat onder invloed van die factoren tegelijkertijd ook niet vast. Uit onderzoek blijkt wel dat de generieke mannelijke woorden (zowel persoonsaanduidingen als voornaamwoorden) voor de taalgebruiker vaak toch een mannelijke inhoud krijgen. Deze mannelijke inhoud of interpretatie kan echter in tijd veranderen, onder invloed van veranderingen in de maatschappij. Omdat het onmogelijk is om voor elk afzonderlijk woord eenduidig vast te stellen of het genderspecifiek is of niet, is gekozen voor een brede operationalisering van genderspecifiek taalgebruik. Genderspecifiek taalgebruik houdt dan in: het gebruik van genderspecifieke termen. Bij genderspecifieke termen vervolgens gaat het om persoonsaanduidingen en voornaamwoorden met een mogelijk specifiek mannelijke invulling, hoewel omwille van de volledigheid ook is gekeken naar woorden met een vrouwelijke invulling. Vanuit deze definitie is het vervolgens mogelijk om voor de in de wetboeken voorkomende termen te bepalen of ze genderspecifiek zijn. Het vervangen van de genderspecifieke termen door alternatieven die niet genderspecifiek zijn, leidt dan tot meer genderneutrale formulering van wetgeving. Deelonderzoek naar welke genderspecifieke termen voorkomen in de grote wetboeken van het ministerie van Justitie en Veiligheid . Via automatische en handmatige technieken is in de wetboeken gezocht naar termen die aan de geformuleerde definitie voldoen. Dat heeft geleid tot a) een definitieve woordenlijst met 451 persoonsaanduidingen waarvan is vastgesteld of ze genderspecifiek zijn of niet en tot b) een via een computermodel gemaakte inschatting van het aantal keer dat mannelijke (hij, zijn, hem) en vrouwelijke (zij, haar) voornaamwoorden voorkomen om te verwijzen naar de gevonden persoonsaanduidingen uit de woordenlijst.Van de 451 gevonden persoonsaanduidingen zijn er 94 persoonsaanduidingen die vallen in de categorie ‘niet genderspecifiek’. De grootste categorie vormen de persoonsaanduidingen die vallen in de categorie ‘mogelijk genderspecifiek’. Als laatst is er de categorie ‘sterk genderspecifiek’. Die bestaat uit 23 van de 451 persoonsaanduidingen. Voor 18 van deze 23 persoonsaanduidingen geldt dat ze expliciet verwijzen naar het gender van de persoon in kwestie (moeder, vader, halfbroer). Volgens de afbakening van dit onderzoek zijn deze persoonsaanduidingen verder buiten beschouwing gelaten, omdat de verwijzing naar gender een functie heeft binnen de regelingen waarin ze voorkomen. Voor de overige 5 persoonsaanduidingen uit de categorie ‘sterk genderspecifiek’ geldt dat die het mannelijk achtervoegsel -man hebben. Na een uitbreiding van de

zoekopdracht naar persoonsaanduidingen met meervoudige mannelijke achtervoegsels is een lijst met genderspecifieke persoonsaanduidingen (genderspecifieke-termenlijst) vastgesteld. Het gaat in totaal om 21 persoonsaanduidingen. Naar de 451 gevonden persoonsaanduidingen wordt, als ernaar wordt verwezen, vervolgens vrijwel uitsluitend verwezen met de generieke mannelijke voornaamwoorden. Vanwege de mannelijke bias die de generieke mannelijke voornaamwoorden hebben, krijgen de wetboeken hierdoor een sterke mannelijke invulling. Welke genderneutrale alternatieven zijn er voor de genderspecifieke termen die worden aangetroffen? Literatuuronderzoek naar genderneutrale alternatieven, waarvan er een aantal zijn getest in een vragenlijstonderzoek. Voor het overgrote deel van de 21 gevonden genderspecifieke persoonsaanduidingen van de genderspecifieke-termenlijst is er een direct toepasbaar en bestaand alternatief beschikbaar. Dit alternatief valt weliswaar veelal zelf in de categorie 'mogelijk genderspecifiek' en is dus niet direct als genderneutraal te classificeren, maar is wel genderneutraler dan de oorspronkelijke persoonsaanduiding. Voor een aantal persoonsaanduidingen waarvoor geen bestaand alternatief is of er twijfel is over het bestaande alternatief of de bestaande alternatieven, is een nieuw genderneutraal alternatief gevormd. Het gaat om: bouwmeester(s), burgemeester, muntmeester, veilingmeester, ombudsman, raadsheer, raadsheren en raadsheer-commissaris. Met name voor de persoonsaanduidingen eindigend op -meester lijkt het vervangen van dit achtervoegsel door -hoofd productief te zijn. Of dit achtervoegsel ook een goede overlevingskans heeft, is getest via een FUDGE-vragenlijst via het woord burgerhoofd (in plaats van burgemeester). Voor raadsheer is het alternatief hofrechter getest en ombuds voor ombudsman. Daarnaast is een genderneutraal alternatief van een persoonsaanduiding uit de categorie 'mogelijk genderspecifiek' getest. Het gaat om de persoonsaanduiding schuldenaar met als alternatief schuldhebbende. Het vragenlijstonderzoek laat zien dat de geteste nieuw gevormde genderneutrale alternatieven een lage (ombuds en burgerhoofd) tot gemiddelde (schuldhebbende en hofrechter) overlevingskans hebben. Dit kan in de eerste plaats de keuze ondersteunen om voor de persoonsaanduidingen waarvoor een bestaand alternatief voorhanden is, dit bestaande alternatief als genderneutraler alternatief op te nemen in de wetboeken en niet te kiezen voor een nieuw te vormen genderneutraal alternatief. Voor de genderspecifieke persoonsaanduidingen waarvan de alternatieven zijn getest (burgemeester, raadsheer en ombudsman), betekent dit dat het voorgestelde alternatief niet zonder meer toegepast moet worden. Voor ombudsman zijn er al twee alternatieven in omloop, waaruit gekozen zou kunnen worden: ombudspersoon en ombudsfunctionaris. Respondenten noemen zelf ombudspersoon het vaakst als mogelijk alternatief. Voor burgemeester zijn woorden met gemeente erin mogelijke alternatieven, zo blijkt uit de alternatieven die respondenten geven voor de persoonsaanduiding burgemeester. Gekeken naar de overlevingskans is het woord hofrechter een mogelijk alternatief voor raadsheer, ook gezien de erop gelijkende alternatieven die respondenten zelf noemen en dat er geen voorkeur voor een bepaald alternatief naar voren komt. Mocht ook gekeken worden naar het vervangen van de persoonsaanduidingen binnen de categorie 'mogelijk genderspecifiek' dan komt, waar mogelijk, een vorm met -hebbende in aanmerking, omdat deze de hoogste overlevingskans heeft van alle geteste woorden.De mannelijke en vrouwelijke voornaamwoorden zijn te vervangen door afwisselend gebruik van de bestaande genderneutrale alternatieven die, diens, degene en het herhalen van de persoonsaanduiding waarnaar het voornaamwoord verwijst. Een andere optie is meervoudige voornaamwoorden toepassen (in combinatie met

meervoudige persoonsaanduidingen) daar waar dit kan en dit geen problemen oplevert voor de juridische betekenis van de wet. Deelonderzoek (via expertmeeting) naar de vraag in hoeverre er risico's zijn dat genderneutrale alternatieven de juridische betekenis van wetsartikelen wijzigen. Uit de expertmeeting blijkt dat de juridische risico's van het wijzigen van de voorgelegde (mogelijke) genderspecifieke termen (persoonsaanduidingen en voornaamwoorden) voor de betekenis van de wet, in het algemeen laag is. Alleen bij het vervangen van mogelijk genderspecifieke persoonsaanduidingenals eigenaar, bezitter en houder (allemaal rolaanduidingen) zijn problemen te verwachten, vanwege de duidelijke en scherpe definities van eigendom, bezit en houderschap. Voor de genderspecifieke persoonsaanduiding raadsheer waarvoor geen goed bestaand alternatief leek te zijn (zie hoofdstuk 4.3.1) zien de experts de algemene term rechter als een goed genderneutraal alternatief. Ook hierbij zijn geen juridische risico's te verwachten. En zo kan de term raadsman worden vervangen voor advocaat. Voor het vervangen van de genderspecifieke term ombudsman is een Grondwetswijziging nodig, maar dit wordt niet gezien als een juridisch risico. Ook bij de voorgestelde voornaamwoorden verwachten de experts geen juridische risico's. Daarnaast blijkt uit de expertmeeting dat het lidwoord de of het in plaats van diens vaak bruikbaar is en wordt ook het gebruik van meervoudige voornaamwoorden genoemd als alternatief met weinig juridische risico's. Omdat er geen pasklare oplossing is, zal het vervangen van de voornaamwoorden steeds op zinsniveau moeten gebeuren om te waarborgen dat er geen onduidelijke verwijzingen ontstaan.
LINK: https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3431/3416-genderneutrale-formulering-van-wetgeving-rapport.pdf
FACTSHEET:
https://www.wodc.nl/documenten/publicaties/2025/01/27/genderneutrale-persoonsaanduidingen-wet--en-regelgeving
VOORNAAMWOORDEN:
https://www.wodc.nl/documenten/publicaties/2025/01/27/genderneutrale-voornaamwoorden-et--en-regelgeving
TREFWOORDEN: Sekseverschillen
Mannen
Transseksualiteit
Emancipatie
Overheidsbeleid
Vrouwen
Wet- en regelgeving
CODE: 329.24

TITEL: Zij is van mij: Hoe kan het dat vrouwenmoord zo wordt onderschat in Nederland
AUTEUR(S): Belleman, S.
UITGAVE: Amsterdam : Ambo / Anthos, 2025
SAMENVATTING: Boek. In Nederland zijn vrouwen veel vaker slachtoffer van moord dan in buurlanden en vooralsnog lijkt daar geen verandering in te komen. Bovendien is er weinig aandacht voor dit fenomeen. Hoofdauteur van dit boek, Saskia Belleman , onderzoekt hoe het komt dat het juist in Nederland zo vaak misgaat achter de voordeur, waarom sommige mannen het niet kunnen accepteren wanneer een vrouw een punt achter de relatie zet. Waarom komt hulp vaak te laat en wat kunnen we leren van de manier waarop vrouwenmoord in het buitenland wordt aangepakt. Auteur is rechtbankverslaggever van De Telegraaf. In gesprekken met

slachtoffers, nabestaanden, plegers, de politie, het om, strafrechtadvocaten en wetenschappers gaat ze op zoek naar antwoorden. Het boek Zij is van mij is gebaseerd op de gelijknamige podcast van De Telegraaf. Saskia Belleman ontwikkelde deze podcast samen met Marieke Mager en Kelly Valk.
LINK: https://www.amboanthos.nl/boek/zij-is-van-mij/
https://www.amboanthos.nl/wp-content/uploads/2025/06/9789026370229_fragm.pdf
TREFWOORDEN: Overheidsbeleid
Vrouwen
Geweld
Geweldpreventie
Huwelijk
Eerwraak
Criminaliteit
Huiselijk geweld
CODE: 175.25

TITEL: Verdeeeld over het land. Ongelijkheid, leefwerelden en maatschappelijke overtuigingen in provincies, regio's en gemeenten. Verschil in Nederland 2025
AUTEUR(S): Vrooman, C.
Boelhouwer, J.
Iedema, J.
UITGAVE: Den Haag : Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) , 2025
SAMENVATTING: Dit onderzoek bouwt voort op de eerdere studie 'Eigentijdse Ongelijkheid' van het SP uit 2023. Daaruit bleek dat er in Nederland zeven sociale klassen zijn, met grote onderlinge verschillen. Aan de bovenkant van de samenleving bevinden zich de 'werkende bovenlaag', de 'rentenierende bovenlaag' en de 'jongere kansrijken', aan de onderkant de 'onzekere werkenden' en de meest kwetsbaren (het 'precariaat'). Daartussenin zijn twee middenklassen. Eén op de zes Nederlanders heeft een duidelijk tekort aan hulpbronnen zoals een sociaal netwerk, inkomen en financieel vermogen of een goede gezondheid. Tegelijkertijd heeft de hoogste sociale klasse (bijna een vijfde van alle volwassenen in ons land) juist een sterke positie. Dit onderzoek bouwt voort op de eerdere studie 'Eigentijdse Ongelijkheid' van het SCP uit 2023. Daaruit bleek dat er in Nederland zeven sociale klassen zijn, met grote onderlinge verschillen. Aan de bovenkant van de samenleving bevinden zich de 'werkende bovenlaag', de 'rentenierende bovenlaag' en de 'jongere kansrijken', aan de onderkant de 'onzekere werkenden' en de meest kwetsbaren (het 'precariaat'). Daartussenin zijn twee middenklassen. Een op de zes Nederlanders heeft een duidelijk tekort aan hulpbronnen zoals een sociaal netwerk, inkomen en financieel vermogen of een goede gezondheid. Tegelijkertijd heeft de hoogste sociale klasse (bijna een vijfde van alle volwassenen in ons land) juist een sterke positie.In deze nieuwe omvangrijke studie analyseerde het SCP zeventig gebieden (provincies, regio's, gemeentetypen) om te kijken of sociale ongelijkheid geografisch verschilt. Voor deze studie is dezelfde databron bent als in Eigentijdse Ongelijkheid: een representatieve enquête die in 2019 en 2020 werd afgenomen onder bijna 6800 Nederlanders van 18 jaar en ouder, gekoppeld aan administratieve gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Recente cijfers over kapitaalvormen, leefwerelden en maatschappelijke overtuigingen laten zien dat de veranderingen sinds 2020 over het algemeen beperkt zijn.Uit de resultaten blijkt dat regionale verschillen bestaan, maar meestal klein zijn. Zo hebben inwoners van de gemeente Utrecht gemiddeld het meeste 'totaalkapitaal' (de optelsom van economisch, sociaal, cultureel en

persoonskapitaal), terwijl 'de meest kwetsbaren'-klasse het vaakst voorkomt in Zuidwest-Drenthe. Van de tien grootste gemeenten (G10) is het totaalkapitaal van inwoners in Rotterdam en Almere duidelijk lager dan in Utrecht en Amsterdam .Uit het onderzoek blijkt ook dat hoe mensen in het leven staan en wat hun maatschappelijke overtuigingen zijn veel sterker samenhangen met hun sociale klasse dan met de plek waar ze wonen. Dat geldt onder meer voor ervaren discriminatie, het 'onwelbevinden', het gebruik van media, politieke oriëntaties en het maatschappelijk Discriminatie en sociale uitsluiting zijn geen exclusieve problemen van grote steden of de Randstad. Hoewel er regionale verschillen zijn in hoe vaak mensen discriminatie of sociale uitsluiting ervaren, blijkt sociale klasse een veel krachtigere voorspeller dan woonplaats. Mensen met weinig economisch, sociaal of persoonskapitaal lopen simpelweg meer risico om buitengesloten te worden (of te voelen). De toegang tot hulpbronnen – zoals inkomen, opleiding, gezondheid, sociale netwerken en culturele vaardigheden – hangt vooral samen met individuele kenmerken zoals leeftijd, gezinssamenstelling, migratieachtergrond en geslacht. Opvallend is dat niet alleen de meest kwetsbare groepen, zoals het precariaat en de onzekere werkenden, vaker discriminatie en uitsluiting ervaren. Ook relatief jonge, goed opgeleide mensen uit de klasse van de jongere kansrijken voelen zich regelmatig buitengesloten – alsof ze er niet echt bij horen of minder meetellen in de samenleving.Toch is er één uitzondering op die conclusie. Uit het -onderzoek blijkt namelijk dat in sommige gebieden sprake is van plaatsgebonden ressentiment, en in andere niet. Dit is het gevoel dat de landelijke politiek onvoldoende oog heeft voor de regio waar men woont. Het plaatsgebonden ressentiment is het sterkst in Groningen, Zeeland en Drenthe, en het doet zich ook voor in de Achterhoek, Twente, en delen van Friesland en Limburg. In de gemeenten Utrecht, Amsterdam en Breda leeft dit gevoel het minst. Het onderscheid naar sociale klasse legt bij het plaatsgebonden ressentiment niet veel gewicht in de schaal. Algemene conclusie: De structurele ongelijkheid in ons land is hardnekkig, niet plaatsgebonden en heeft grote gevolgen voor mensen zelf en de samenleving als geheel. Het bestrijden ervan vraagt om een lange termijn aanpak op nationaal niveau, gericht op basisvoorzieningen voor iedereen en aanvullende steun voor wie dat niet genoeg is. Ook is het belangrijk te investeren in sleutelmomenten in het leven van mensen, zoals bij het volgen van onderwijs, de start op de arbeidsmarkt en het ouder worden. Verder moet beleid met een integrale blik worden ontwikkeld, en in sectoren als gezondheidszorg, woningmarkt, arbeidsmarkt, kinderopvang, sociale zekerheid en het onderwijs beter op elkaar worden afgestemd. En ten slotte moet effectief toezicht worden gehouden op de uitvoering van beleid, ook op lokaal niveau.
LINK: https://www.scp.nl/binaries/scp/documenten/publicaties/2025/06/05/verdeeld-over-het-land/SCP-rapport+Verdeeld+over+het+land.pdf
TREFWOORDEN: Arbeid - Werkgelegenheid
Maatschappelijke positie
Sociologie
Multiculturele samenleving
Participatie
Doorstroming
Bedrijfsleven
Meldpunten
Discriminatie
CODE: 145.25

TITEL: Wet seksuele misdrijven: Voorbereiding evaluatie en nulmeting
AUTEUR(S): Buysse, W.
Piepers, N.
Petersen, A.
UITGAVE: Den Haag : DSP, 2025
SAMENVATTING: Onderzoek ter voorbereiding van de evaluatie van de Wet seksuele misdrijven. De Wet seksuele misdrijven (Wsm) is op 1 juli 2024 in werking getreden met als doel slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag beter te beschermen. De wet beoogt een modernisering van de zedenwetgeving en sluit aan bij veranderende maatschappelijke normen. Er is meer aandacht voor vrijwilligheid en gelijkwaardigheid in seksuele contacten, evenals voor nieuwe vormen van online seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ter voorbereiding op de procesevaluatie twee jaar en de evaluatie van de Wsm vijf jaar na de inwerkingtreding van de wet is dit onderzoek uitgevoerd naar de beleidslogica achter de Wsm. Op basis van de beleidslogica is een meetplan opgesteld met kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren en is een nulmeting uitgevoerd van de beschikbare indicatoren. In dit onderzoek staan drie hoofdvragen centraal: Wat zijn de beoogde doelen van de Wsm, en hoe worden deze bereikt? Met welke indicatoren kan de wet worden gemonitord en geëvalueerd? Wat is de situatie in de praktijk voorafgaand aan de invoering? Onderzocht wordt wat de doelen zijn van de Wsm en hoe deze worden bereikt, hoe de wet kan worden gemonitord en geëvalueerd en wat de situatie in de praktijk is voorafgaand aan het ingaan van de wet (nulmeting). Aanleiding voor het onderzoek is de verplichting in de Wsm om deze na 5 jaar te evalueren. Het geeft een overzicht van het gehele plan achter de wet (beleidstheorie) en hoe de verschillende onderdelen van dat plan samenhangen. De Wsm is ontwikkeld om beter aan te sluiten op de veranderde maatschappelijke opvattingen over welk seksueel grensoverschrijdend gedrag strafbaar zou moeten zijn. Bovendien was de structuur van de wet verouderd. Hij sloot niet aan bij nieuwe online delictsvormen en technologische ontwikkelingen en voldeed niet aan internationale verdragen. Daardoor schoot de strafrechtelijke bescherming tegen seksueel geweld tekort.De Wsm biedt een belangrijk kader om slachtoffers te beschermen en om seksuele interactie te normeren. De wet is ambitieus en bevat belangrijke aanpassingen in wat voorheen niet en nu wel strafbaar is. Zo is dwang niet langer een vereiste voor een veroordeling voor aanranding en verkrachting. Het uitgangspunt is geworden dat seksuele interactie gelijkwaardig en vrijwillig moet zijn. Daarmee is ook seksuele intimidatie in het openbaar strafbaar en seksueel getinte online gesprekken met kinderen. Bovendien zijn de maximum straffen voor seksueel misbruik van kinderen verhoogd en raken alle vormen van verkrachting niet meer verjaard. Dit alles moet leiden tot het verhogen van de (online) veiligheid van burgers tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag.Of de beoogde doelen van de Wsm worden behaald, hangt af van duidelijke communicatie, passende handhaving en bewustwording in de samenleving. Naast juridische wijzigingen zijn ook organisatorische, educatieve en communicatieve inspanningen nodig. Uitdagingen daarbij zijn capaciteitsproblemen bij de ketenpartners en mogelijk hoge verwachtingen bij de bevolking en slachtoffers. Zo blijft bewijsvoering in zedenzaken lastig, ook met deze wet. Door de Wsm zijn bestaande kaders en jurisprudentie niet meer van toepassing of toereikend en zullen er situaties ontstaan waarbij de beoordeling of er sprake is van strafbaar handelen complex is. Daarom is het van groot belang om te monitoren en evalueren wat de uitwerking is van de Wsm in de praktijk. Dit onderzoek biedt een basis hiervoor

.Uit de beleidstheorie achter de wet blijkt dat er voor een aantal aannames over hoe iets werkt, geen of beperkt wetenschappelijk bewijs bestaat. Zo hebben hogere straffen geen bewezen effect bij seksuele misdrijven.
LINK: https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3447/wet-seksuele-misdrijven-voorbereiding-en-nulmeting-volledige-tekst.pdf?sequence=1&isAllowed=y
TREFWOORDEN: Strafrecht
Wet- en regelgeving
Intimidatie
Geweld
Geweldpreventie
Vrouwen
CODE: 363.25

TITEL: Welzijnsonderzoek LHBTIQA+ Gelderland en Overijssel
AUTEUR(S): Spierings, N.
Hilten-Rutten, E. van
Hasselt, M.
UITGAVE: Enschede / Nijmegen : Vizier / Radboud Social Cultural Research - Radboud Universiteit, 2021
SAMENVATTING: Dit onderzoek is een vervolg op het op het Samenlevingsonderzoek Oost-Nederland uit 2019 (Heuzels, L. & Hoeve, R. van der, Samenlevingsonderzoek Oost-Nederland : Acceptatie van LHBTI+'ers in Gelderland en Overijssel, april 2019) nu in opdracht van de provincies Gelderland en Overijssel uitgevoerd door Vizier in samenwerking met de Radboud Universiteit. De hoofdvraag is: Hoe wordt de huidige acceptatie van LHBTIQA+ inwoners in Gelderlanden Overijssel door henzelf ervaren en hoe heeft zich dit in de afgelopen twee jaar ontwikkeld? Het onderzoek richt zich op verschillende deelgebieden: acceptatie, onveiligheid, sport, religie en gemeentebeleid. Daarnaast wordt een expliciete vergelijking gemaakt tussen het onderzoek van 2019 en 2021 en worden geografische verschillen onderzocht. Waar mogelijk zijn de resultaten uitgesplitst naar seksuele voorkeur (LHBAP+) en genderidentiteit (TIQ+), zodat er een meer gedetailleerd beeld ontstaat. Tussen begin maart 2021 en begin april 2021 zijn via diverse kanalen Gelderse en Overijsselse LHBTIQA+ respondenten geworven voor het vragenlijstonderzoek. 1649 respondenten vielen in de doelgroep, waarvan er 1217 de volledige vragenlijst invulden. Ter verdieping zijn 18 aanvullende diepte-interviews afgenomen om ontwikkelingen beter te kunnen duiden. De acceptatie van LHBTIQA+'ers in Gelderland en Overijssel lijkt licht te zijn toegenomen ten opzichte van 2019, met name op het gebied van seksuele voorkeur. Voor genderidentiteit is de ontwikkeling minder eenduidig .LHBTIQA+'ers die meer afwijken van de maatschappelijke norm, ervaren meer onveiligheid en minder acceptatie. Dit geldt met name voor transgender en non -binaire personen, en voor pan- en aseksuelen.Transgender en non-binaire respondenten ervaren meer problemen op sportverenigingen, en vermijden daardoor vaker bepaalde sporten. De bespreekbaarheid en acceptatie van LHBTIQA+ in religieuze gemeenschappen is volgens christelijke gelovigen toegenomen. Wel zijn de cijfers die respondenten geven voor hun acceptatie het laagst in deze setting. Aanbevelingen Wat kunnen gemeenten en organisaties doen om LHBTIQA+'ers te ondersteunen? Er is een duidelijke roep om meer zichtbaarheid en vooral om meer proactief beleid. Met name in kleine gemeenten en dorpen is er nog veel ruimte voor verbetering door het nemen van relatief kleine stappen.

LINK: https://vizieroost.nl/wp-content/uploads/2021/10/Onderzoeksrapport-Welzijn-LHBTIQA-Vizier-en-RU.pdf
TREFWOORDEN: Gelderland
Overijssel
Homoseksualiteit
Discriminatie
Relatieverbetering (groepen)
Geweld
Biseksualiteit
Transseksualiteit
CODE: 005.21

TITEL: Inclusief Overbetuwe. Adviesrapport voor inclusiebeleid in gemeente Overbetuwe
AUTEUR(S): Hilten-Rutten, E. van
Wiertsema, R.
Agricola, E.
UITGAVE: Enschede / Nijmegen : Vizier , 2024
SAMENVATTING: Onderzoek naar de stand van zaken mbt inclusie in de Gemeente Overbetuwe. Centraal staat de vraag: Wat zijn de behoeftes en wensen van inwoners en maatschappelijke partners in gemeente Overbetuwe met betrekking tot het nieuwe inclusiebeleid? Het doel van het onderzoek is drieledig: (i) Het in kaart brengen van maatschappelijke partners en initiatieven binnen de gemeente die zich inzetten voor inclusie van de benoemde groepen ; (ii) het inventariseren van de behoeften van bewoners en maatschappelijke partners in gemeentebeleid '(iii) het beschrijven van speerpunten die volgens deze inwoners en maatschappelijke partners naar voren moeten komen in gemeentebeleid. Het onderzoek kent een mixed-methode aanpak met een combinatie van literatuuronderzoek en kwalitatief onderzoek (interviews en groepsgesprekken). Bestaand onderzoek is gebruikt om het belang van inclusiebeleid en recente inzichten op dit thema toe te lichten. Ook is er in de verkennende fase gebruik gemaakt van deskresearch. Hierbij zijn bestaande databases, websites en documenten gebruikt om informatie over initiatieven in de gemeente te achterhalen. Dit adviesrapport is gestructureerd in 5 inhoudelijke hoofdstukken . Hoofdstuk 2 let een theoretische basis voor inclusiebeleid. Er wordt gebruik gemaakt van bestaand onderzoek om inclusie, gelijkwaardigheid en diversiteit als concepten verder toe te lichten. In hoofdstuk 3 wordt een situatieschets van gemeente gegeven van Overbetuwe met betrekking tot inclusie. Zowel op het thema inclusie als op de deelthema's toegankelijkheid, lhbti+ en culturele diversiteit wordt een overzicht gegeven van wat er al gebeurt in de gemeente. Dan volgt in hoofdstuk 4 een overzicht van de belangrijkste behoeften van inwoners en maatschappelijke partners. Wat missen zij in de gemeente, en wat zouden ze graag zien veranderen? Na deze behoeften komen in hoofdstuk 5 de speerpunten aan bod die de deelnemers van het gesprek voorstelden. Wat is nu volgens inwoners het belangrijkst? Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 dit rapport afgesloten met beleidsadvies op basis van de verkregen informatie en expertise van Vizier.
LINK: https://vizieroost.nl/wp-content/uploads/2024/05/Inclusief-Overbetuwe.pdf
TREFWOORDEN: Gelderland
Homoseksualiteit
Discriminatie
Relatieverbetering (groepen)

Geweld
Biseksualiteit
Transseksualiteit
Gemeentelijke overheid
Antidiscriminatiebeleid
Etnische minderheden
Gehandicapten
CODE: 328.24

TITEL: Kunnen zijn wie ik ben : Ervaringen, uitdagingen, behoeften van 12 LHBTIQ+ -jongeren
AUTEUR(S): Haaften, M. van
UITGAVE: Haarlem : Discriminatie.nl Kennemerland, 2025
SAMENVATTING: Onderzoek naar homoseksuele, lesbische, biseksuele, transgender, intersekse en queer (LHBTIQ) jongeren of in Haarlem. Voor dit onderzoek zijn individuele diepte-interviews afgenomen met 12 LHBTIQ+-jongeren die in Haarlem op school zitten. Daarbij is gebruik gemaakt van een half gestructureerde vragenlijst .Resultaten:. Vrije tijd. Hobby's vervullen belangrijke functies: ze helpen jongeren vrienden te maken en hun creativiteit en zelfexpressie te stimuleren, wat bijdraagt aan hun welzijn. Sommige jongeren ervaren echter drempels om aan bepaalde creatieve activiteiten deel te nemen, bijvoorbeeld vanwege kosten of gebrek aan geschikte ruimtes. Ontmoetingsplekken zoals Jong & Out spelen een rol voor LHBTIQ+-jongeren, maar worden wisselend bezocht; sommigen voelen zich hier welkom, terwijl anderen vooral aansluiting vinden bij andere jongeren die in de Gender & Sexuality Alliances (GSA) op school zitten. Veel jongeren ervaren tijdsdruk door school en andere verplichtingen, wat soms leidt tot minder tijd voor sport of sociale activiteiten. Voor anderen is sociale angst een obstakel bij groepsactiviteiten. Ook kiezen sommige jongeren bewust voor gemengde plekken boven specifieke LHBTIQ+-ruimtes, omdat ze liever niet anders willen overkomen of al genoeg LHBTIQ+-contacten hebben. Dus lang niet alle LHBTIQ+-jongeren voelen zich verbonden met de 'LHBTIQ+-community' en willen liever samen 'met alles en iedereen'. Veel jongeren gebruiken internet om meer te weten te komen over hun eigen seksualiteit en/of genderidentiteit.
. School. Veel LHBTIQ+-jongeren voelen zich onveilig op hun middelbare school, ondanks de aanwezigheid van een Gender and Sexuality Alliance (GSA). Sociale acceptatie en sociale veiligheid zijn cruciaal voor hun welzijn en identiteitsontwikkeling, maar komen niet vanzelfsprekend. Vooral op grote scholen en brede scholengemeenschappen ontstaat vaak een onveilige sfeer, versterkt door pesten en schelden, al dan niet gericht op identiteit. Schoolinterventies blijken vaak beperkt en de aanpak van docenten wordt door leerlingen als ineffectief ervaren ; daarbij gebeurt pestgedrag vaak buiten het zicht van docenten. Er is daarnaast een probleem met stereotypering. Sommige jongeren ervaren dat ze sneller doelwit zijn van pesterijen als ze er 'lesbisch' of 'homoseksueel' uitzien. Dit zorgt ervoor dat LHBTIQ+-jongeren soms het gevoel hebben dat ze zich moeten aanpassen om pesten te vermijden, waardoor hun eigen expressie wordt beperkt. De Gender en Sexuality Alliances (GSA) op scholen bieden een plek waar jongeren zich veilig voelen en kunnen praten over hun ervaringen of vragen die ze hebben , vaak in het bijzijn van betrokken docenten. Dit biedt jongeren, vooral degenen die zich vaak eenzaam voelen, een gevoel van sociale veiligheid en erkenning. Een ander obstakel lijkt de afnemende betrokkenheid van de jongere generatie, mede beïnvloed door culturele verschuivingen en minder open standpunten in de

media. Heldere werving van nieuwe GSA-jongeren is belangrijk om een actieve GSA te behouden.
. Ouders. Ouders, familie en vrienden spelen een cruciale rol in de identiteitsvorming van LHBTIQ+-jongeren. Acceptatie door de directe omgeving helpt hen zich zelfverzekerd en veilig te voelen. Een ondersteunende thuissituatie bevordert zelfvertrouwen en openheid, terwijl afwijzing kan leiden tot gevoelens van isolatie en eenzaamheid. Veel jongeren vinden uiteindelijk steun bij gelijkgestemde leeftijdsgenoten waar ze zonder oordeel zichzelf kunnen zijn. Rollen en reacties van ouders, zussen, nichten en neven. Ouders reageren divers op de seksuele oriëntatie of genderidentiteit van hun kinderen, variërend van volledige acceptatie tot ongemak en zelfs afwijzing. Jongeren ervaren soms spanning binnen hun families, of een gevoel van afstand en onbegrip. Of zij voelen gemengde signalen van de verschillende gezinsleden. Sommige jongeren vinden meer steun bij andere familieleden, zoals zussen of nichten. Terwijl sommige ouders actief betrokken zijn en respect tonen, ervaren anderen moeilijkheden of weten niet altijd hoe ze hun kind optimaal kunnen ondersteunen in diens identiteitsontdekking.
. Hulpverlening. Hulpverlening speelt een belangrijke rol voor LHBTIQ+-jongeren die worstelen met hun identiteit en zelfacceptatie. Interne conflicten over gender en seksualiteit kunnen leiden tot angst en isolatie, vooral als steun van ouders, vrienden of docenten ontbreekt. Verschillende jongeren gaven aan dat gesprekken met een psycholoog hen helpen om zonder emotionele belasting hun gevoelens te bespreken , al blijft het vinden van toegang soms moeizaam. Daarnaast merken jongeren dat informatie over transgender en genderfluïde identiteiten schaars is, wat zelfontdekking bemoeilijkt. De genderkliniek bood professionele begeleiding, wat bevestiging en begrip gaf. Voor non binaire en transgender jongeren komt daar een dubbele zoektocht bij: zowel genderidentiteit als seksuele oriëntatie verkennen.
TREFWOORDEN: Homoseksualiteit
Biseksualiteit
Transseksualiteit
Noord-Holland
Publieke opinie
Discriminatie
Arbeid - Werkgelegenheid
VO - Voortgezet onderwijs
Hulpverlening
Jongeren
CODE: 005.25

TITEL: Dreigingsbeeld Terrorisme. Nederland. December 2024
UITGAVE: Den Haag : Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), 2024
SAMENVATTING: Editie december 2024 van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN). Het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) is een globale analyse van de nationale en internationale terroristische dreiging tegen Nederland, en Nederlandse belangen in het buitenland. Met het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) van december 2023 is het dreigingsniveau verhoogd naar substantieel (niveau 4). De voorstelbare terroristische dreiging is de afgelopen maanden licht toegenomen, maar blijft binnen de bandbreedte van dreigingsniveau 4. Dat betekent dat er een reële kans is dat een aanslag in

Nederland zal plaatsvinden. Jihadistische dreiging blijft substantieel door actuele gebeurtenissen. Het jihadisme blijft de belangrijkste terroristische dreiging tegen Nederland. De kans dat personen of groepen in Nederland een terroristische aanslag plegen is het afgelopen half jaar licht toegenomen. Mobiliserende gebeurtenissen, zoals de oorlog in Gaza en Koranschendingen in Nederland, en de manier waarop mondiaal-jihadistische organisaties er in hun propaganda op inspelen, leiden tot (voorbereidingen op) terroristische geweldsdaden in Europa. Daarnaast blijven in Europa aanwezige transnationale netwerken een terroristische dreiging vormen tegen Nederland en andere Europese landen.Geweldspotentieel personen binnen rechts-terroristische online-milieu blijft. Vanuit de soms zeer jonge personen die actief zijn binnen het rechts -terroristische onlinemilieu blijft een geweldsdreiging voortkomen. Ideologische overtuigingen lijken binnen dit milieu steeds minder van belang; geweldslust en de drang naar choqueren zorgen ervoor dat deze jongeren online uitkomen bij rechts-terroristische chatgroepen en platforms. Door de ideologische vervaging, versplintering van onlinegroepen, het snelle komen en gaan van profielen en de focus op het verhullen van hun identiteit, is de rechts-terroristische geweldsdreiging onvoorspelbaarder en moeilijker te detecteren dan enkele jaren geleden.Het Nederlandse rechts-extremistische landschap bestaat verder voornamelijk uit groepen die streven naar normalisering van het rechts -extremistische gedachtegoed en het weerbaar maken van het 'blanke ras' door fysieke training. Dergelijke groepen zijn nog steeds klein in aantal en beperkt in omvang, maar hebben soms een groot online bereik. Zij beschouwen geweld tegen personen in principe als contraproductief, in ieder geval richting de buitenwereld. De bredere acceptatie van hun gedachtegoed kan echter leiden tot een toenemende intolerantie jegens instituten en andere groepen in de samenleving, waardoor geweld hiertegen gemakkelijker wordt geaccepteerd. De onderlinge samenwerking tussen dit soort groepen lijkt zowel nationaal als internationaal toe te nemen.Voor het eerst worden in Nederland acht soevereinen vervolgd vanwege terroristische misdrijven. Zij worden verdacht van deelname aan een terroristische organisatie, drie van hen ook van het voornemen een gewelddadige confrontatie aan te gaan met lokale gezagsdragers en arrestaties uit te voeren. Bij meerdere verdachten zijn wapens aangetroffen. Soevereinen vormen een prominente subgroep binnen de anti-institutionele beweging. Zij verklaren zich onafhankelijk van de Nederlandse overheid en vinden dat de wetten en regels niet op hen van toepassing zijn. Ook na deze arrestaties gaat er nog steeds een geweldsdreiging uit van de kleine groep geweldsbereide soevereinen.

LINK: https://www.nctv.nl/binaries/nctv/documenten/publicaties/2024/12/17/dreigingsbeeld-terrorisme-nederland-december-2024/DTN+December+2024_DEF_nieuw.pdf

TREFWOORDEN: Radicalisering
Islam
Rechts-extremisme
Fundamentalisme
Terrorisme
Racisme

CODE: 043.24

Van woorden naar daden. Een verkenning en kritische beschouwing van het concept 'stochastisch terrorisme'

AUTEUR(S): Nederveen, F.
Zürcher, E.M.
Slootweg, R.
Hochstrasser, F.
Hoorens, S.

UITGAVE: Den Haag : Rand Europe NL, 2024

SAMENVATTING: Onderzoek naar stochastisch terrorisme. Stochastisch terrorisme verwijst naar vijandige, denigrerende of dehumaniserende uitspraken door invloedrijke personen, gericht op een politieke, sociale, etnische of religieuze groep of een individu. Dit kan via interactie op sociale media en nieuwsmedia een klimaat van vijandigheid creëren, waardoor de kans toeneemt dat iemand tot geweld overgaat, zonder expliciete oproep tot dat geweld. Omdat deze uitingen vaak impliciet zijn, kunnen degenen die dit discours verspreiden of versterken niet, of niet eenvoudig, worden vervolgd. Bovendien ontbreekt een juridische definitie of een eenduidige interpretatie van dit concept. Dit onderzoek beoogt het begrip 'stochastisch terrorisme' kritisch te onderzoeken en bij te dragen aan een beter begrip van dit complexe en ietwat ongrijpbare fenomeen.Dit onderzoek heeft als doel het concept stochastisch terrorisme te definiëren, inzicht in het fenomeen te verkrijgen en mogelijke handelingsperspectieven voor de overheid te verkennen om maatschappelijk ontwrichtende ontwikkelingen beter te begrijpen en aan te pakken. Het onderzoek bestaat uit verschillende onderdelen: een literatuuronderzoek, interviews met deskundigen uit uiteenlopende vakgebieden (zoals sociale psychologie, radicalisering en mediastudies), drie casestudies van incidenten die als 'stochastisch terrorisme' worden aangemerkt en een expertsessie waarbij de onderzoekers de voorlopige bevindingen presenteerden aan een multidisciplinaire groep deskundigen. De drie case study's gingen over: de bestorming van het Capitool (parlement) in Washington in de VS op 6 januari 2021, aanslag in 2019 op een synagoge in de Duitse plaats Halle, de bedreigingen aan het adres van voormalig minister Sigrid Kaag.Er worden verschillende definities van het begrip stochastisch terrorisme gehanteerd. Wel worden over het algemeen drie elementen benoemd. Het gaat om een invloedrijke zender die vijandige, denigrerende of dehumaniserende – soms verhulde of dubbelzinnige – uitingen doet, zonder expliciet op te roepen tot haat of geweld. Deze uitingen worden breed verspreid via sociale media en vaak ook nieuwsmedia. Door interactie tussen (sociale) mediaconsumenten worden de uitingen uitvergroot en aangepast. Dat leidt tot een andere interpretatie of versterking van de boodschap en kan iemand opzwepen om over te gaan tot fysiek geweld. De onderzoekers concluderen dat de term "stochastisch terrorisme" problematisch is, omdat het al snel alle zenders die gebruikmaken van hun vrijheid van meningsuiting criminaliseert. Niet alleen degenen die daadwerkelijk oneigenlijke (criminele) bedoelingen hebben, maar ook degenen die dat niet hebben. Daarmee wordt de aandacht weggenomen van de rol die (sociale) media spelen in het opzwepen van een mogelijke dader.Een aantal mechanismen is zichtbaar bij dit fenomeen dat wordt aangeduid met stochastisch terrorisme. Zenders van haatdragende boodschappen met veel politieke of sociale invloed kunnen haat tegen groepen of personen normaliseren. Subtiele uitingen, vaak verhuld met impliciet taalgebruik en symboliek, kunnen moreel verwerpelijk zijn, maar ze zijn vaak juridisch gezien niet verboden. Het onderzoek laat zien dat daarbij het grote bereik van sociale media een enorme aanjager kan zijn.Het onderzochte fenomeen heeft veel kanten, concluderen de onderzoekers. Het is

daarom moeilijk aan te tonen in hoeverre de boodschap van een invloedrijk persoon ontvangers beïnvloedt en leidt tot actie of zelfs tot fysiek geweld. Er kunnen ook allerlei andere verklaringen zijn voor het geweld, zoals de achtergrond van de dader en de omstandigheden. Ook kunnen er meerdere zenders en discussies zijn die een rol spelen bij een (gewelddadig) incident. Het is bovendien lastig om aan te tonen wie als aanjager heeft opgetreden.Wel is duidelijk dat het enorme bereik van sociale media en de intensieve interactie tussen gebruikers een factor is in het uitvergroten en verdraaien van een ogenschijnlijk impliciete boodschap naar potentieel expliciet haatzaaien en oproepen tot geweld tegen groepen of individuen. Daarmee is dit fenomeen niet nieuw, maar is het risico ervan in de afgelopen jaren toegenomen door de alomtegenwoordige sociale en massamedia. De juridische mogelijkheden om op te treden tegen dergelijke aanjagende of vijandige uitspraken zijn beperkt. Vrijheid van meningsuiting is een fundamenteel recht. Wel kan er worden opgetreden wanneer deze uitspraken op sociale media worden verdraaid tot expliciete opruiing of haatzaaien. Bovendien kunnen de inzichten uit dit onderzoek nuttig zijn om het algemeen bewustzijn te vergroten. Met name over vormen van radicalisering die niet eenvoudig zijn te herleiden tot specifieke organisaties of terroristische groeperingen die bewust aansturen op geweld. Ook kunnen de onderzoeksbevindingen blootleggen hoe de dynamiek tussen zender, (sociale) media en ontvangers kan leiden tot geweld, als direct of indirect gevolg van de online interactie.Meer inzicht over hoe dit fenomeen werkt, kan bijdragen aan het creëren/vergroten van de morele verantwoordelijkheid bij zenders en het kan ontvangers bewuster maken van de delicate scheidslijn tussen de vrijheid van meningsuiting en opruiing of haatzaaien.
LINK: https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/3434/3466-van-woorden-naar-daden-rapport.pdf?sequence=1&isAllowed=y
TREFWOORDEN: Radicalisering
Terrorisme
Rechts-extremisme
Islam
Fundamentalisme
Geweld
Antisemitisme
Discriminatie
Vrijheid van meningsuiting
CODE: 043.24

TITEL: Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland. Juni 2025
UITGAVE: Den Haag : Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV), 2025
SAMENVATTING: Editie juni 2025 van het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN).Het dreigingsniveau blijft op niveau 4, dat is substantieel. De voorstelbare terroristische dreiging is onverminderd hoog, maar blijft binnen de bandbreedte van dreigingsniveau 4. Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) is een globale analyse van de nationale en internationale terroristische dreiging tegen Nederland, en Nederlandse belangen in het buitenland. Met het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) van december 2023 is het dreigingsniveau verhoogd naar substantieel (niveau 4).De NCTV handhaaft daarom met het DTN van juni 2025 het huidige dreigingsniveau, niveau 4. Er is in Nederland nog steeds sprake van een substantiële dreiging. Dat betekent dat er een reële kans is dat een aanslag in Nederland zal plaatsvinden. Online jihadistische netwerken. Het

jihadisme is de grootste terroristische dreiging voor Europa. Net als in de tweede helft van 2024 waren er de afgelopen maanden tientallen aanslagen en verstoorde aanslagplannen in Europa. Veel daders van deze aanslagen handelen alleen, al zijn ze geïnspireerd door de terroristische organisatie Islamitische Staat (ISIS). De aanslagen vonden vaak op een eenvoudige manier plaats door een mesaanval of door het inrijden op een menigte met veel slachtoffers als gevolg. De aanslagen zijn vooral gericht op Joodse of Israëlische doelwitten of op personen die worden beschuldigd van de ontheiliging van de islam.De dreiging van oudere fysieke jihadistische netwerken neemt af. Daartegenover staat een nieuwe generatie jihadisten die onderdeel zijn van online groepen, waar zij in contact komen met gelijkgestemden. Deze onlinenetwerken bestaan voor het overgrote deel uit tieners en jongvolwassenen die jihadistische content maken, bewerken en verspreiden. Er bestaat het risico dat personen of een groep geïnspireerd door deze online propaganda overgaat tot een geweldsdaad in Nederland. Het aantal minderjarigen dat in Nederland is gearresteerd in verband met terrorisme is de laatste jaren ook gestegen.Net als bij jihadistische jongeren ziet de NCTV een snelle online radicalisering van jongeren in rechts -terroristische online netwerken. Het gaat óók bij deze groep veelal om jongeren die op zoek zijn naar hun identiteit en betekenis willen geven aan hun leven. Vaak gecombineerd met psychiatrische of psychosociale problemen.Online komen deze jongeren makkelijk terecht in rechts-extremistische groepen en chats. In deze online groepen kan radicalisering snel plaatsvinden omdat extremistische taal wordt aangemoedigd en geliked. Deze jongeren komen sporadisch fysiek samen en zijn online lid van meerdere chatgroepen, waarbij er geregeld nieuwe groepen ontstaan. Dit maakt het lastig om de omvang van deze netwerken te bepalen. Door het gebruik van sociale media en participatie in online netwerken of groepen komen zij in aanraking met gewelddadige en terroristisch inhoud. Er is een reële kans dat personen binnen deze groepen in hoog tempo radicaliseren en uiteindelijk zullen overgaan tot terroristisch geweld. Er is sprake van een toenemende statelijke dreiging vanuit Rusland. In het themahoofdstuk wordt ingegaan op de gevolgen van de Russische dreiging op extremisme en terrorisme in Nederland. Russische desinformatie vindt in Nederland weerklank bij anti -institutioneel- en rechts-extremisten. Interacties tussen de Russische overheid of aanverwante personen en westerse anti-institutioneel- en rechts-extremisten zijn onderdeel van die dreiging, maar komen in ons land minder vaak voor dan in andere westerse landen. Vooralsnog is de impact van die interacties op de extremistische en terroristische dreiging in Nederland beperkt.
LINK: https://www.nctv.nl/binaries/nctv/documenten/publicaties/2025/06/17/dreigingsbeeld-terrorisme-nederland-juni-2025/DTN+Juni+2025_DEF_webversie.pdf
-2025/Infographic+DTN+Kernbevindingen+juni+2025.pdf
TREFWOORDEN: Radicalisering
Terrorisme
Rechts-extremisme
Islam
Fundamentalisme
CODE: 043.25

TITEL: Diversiteitsensitieve ontmoetingsplekken en -activiteiten voor mensen met dementie: 'Een plek waar je dingen niet hoeft uit te leggen'.

AUTEUR(S): Alderliesten, J.
Vlug, J.
Knegt, T.
Bemmel, K. van
Bytyçi, A.

UITGAVE: Utrecht : Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS), 2024

SAMENVATTING: Dit rapport beschrijft een onderzoek naar diversiteitsensitieve ontmoetingsplekken en -activiteiten voor mensen met dementie met een migratieachtergrond en hun mantelzorgers. Deze groep ervaart uiteenlopende uitdagingen, zoals taalbarrières, stigma's rondom dementie en verschillende opvattingen over zorg. Vaak worden symptomen van dementie bij deze groepen niet tijdig herkend en sluit het reguliere zorgaanbod onvoldoende aan op de behoeften van specifieke gemeenschappen. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een literatuurstudie, interviews, observaties en reflectiesessies. Met een intersectionele benadering wordt verkend hoe de samenwerking met de reguliere dementieketen verbeterd kan worden. Informele ontmoetingsplekken en -activiteiten zijn belangrijk vanwege de laagdrempeligheid. Er kan beter worden aangesloten bij de achtergrond en sociale context van deelnemers en hun naasten . Deze plekken bieden ruimte voor sociale verbinding, lotgenotencontact en activiteiten die aansluiten bij gewoonten en wensen, zoals het belang van herkenbaarheid in eten, taal en religieuze gebruiken. Hoewel deze initiatieven vaak cultuurspecifiek zijn, bieden ze kansen om door te ontwikkelen naar een bredere, inclusieve aanpak. De centrale vraag in dit onderzoek is hoe de samenwerking tussen reguliere dementiezorg en informele ontmoetingsplekken en -activiteiten versterkt kan worden. Sleutelpersonen spelen hierbij een cruciale rol als brug tussen formele zorg en de gemeenschap. Ze helpen drempels te verlagen, zoals wantrouwen richting zorgverleners en een gebrek aan kennis over dementie. Naast informele sleutelpersonen, die vaak uit de gemeenschap komen en letterlijk en figuurlijk dezelfde taal spreken, spelen ook meer formele sleutelpersonen, zoals casemanagers dementie, een rol hierbij. Het toerusten van professionals uit de dementieketen is noodzakelijk om handelingsverlegenheid weg te nemen.Samenwerken met partners uit de dementieketen vraagt om langdurige investeringen in relaties, transparantie en wederzijds vertrouwen. Voor een duurzame integratie in het reguliere ondersteunings- en zorgaanbod is het essentieel dat initiatieven niet geïsoleerd opereren. Gebrek aan structurele financiering vormt een grote uitdaging voor de continuïteit van ontmoetingsplekken en -activiteiten. Het versterken van de samenwerking met reguliere zorgpartners en het overbruggen van verschillen zijn cruciaal voor inclusieve en effectieve zorg. Een gezamenlijke visie en gedeelde verantwoordelijkheid zijn onmisbaar voor het realiseren van diversiteitsensitieve zorg.Dit rapport pleit voor vroegtijdige signalering van dementie en betere toerusting van professionals uit de dementieketen. Dit omvat onder andere het ontwikkelen van passende testen, het trainen van vrijwilligers en professionals in diversiteitsensitief werken en het bouwen aan vertrouwen. Door persoonsgerichte zorg te bieden en langdurige relaties op te bouwen, kan een meer inclusieve en effectieve dementiezorg worden gerealiseerd. Zo kunnen diversiteitsensitieve ontmoetingsplekken en -activiteiten bijdragen aan de kwaliteit van leven van mensen met dementie en hun mantelzorgers. Op die manier wordt er een brug geslagen tussen hun behoeften en het formele ondersteunings- en zorgaanbod.

LINK: https://www.kis.nl/sites/default/files/2024-2/Rapport_Diversiteitsensitieve_dementiezorg.pdf
TREFWOORDEN: Geestelijke gezondheid
Ouderen
Etnische minderheden
Gezondheidszorg
Multiculturele samenleving
Hulpverlening
Interculturaliseringsproces
Zorgverlening
Diversiteitsbeleid
CODE: 563.24

TITEL: Diversiteitsensitieve jeugdzorg. Een tool voor verandermanagement
AUTEUR(S): Khajavi-Zijlstra, J.
Bellaart, H.
Slobbe, C. van
Acherrat, F.
Geerlings, J.
UITGAVE: Utrecht : Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS) - Verwey-Jonker Instituut, 2025
SAMENVATTING: Deze publicatie is een tool om hulp diversiteitsensitiever te maken, Uit onderzoek blijkt dat de jeugdzorg over het algemeen nog te weinig rekening houdt met verschillen en onvoldoende in staat is om in te spelen op de behoeften van jongeren en gezinnen met een migratieachtergrond. Gedrag wordt nog te veel vanuit het eigen bekende referentiekader geïnterpreteerd, er worden niet altijd de juiste vragen gesteld en kinderen en ouders herkennen zich te weinig in de hulp en in de professionals. Om de hulp diversiteitsensitiever te maken, is vaak een cultuurverandering nodig binnen de organisatie.Om diversiteitsensitieve jeugdzorg en jeugdhulp te kunnen bieden is het belangrijk dat medewerkers de juiste competenties, werkwijzen en tools in huis hebben. Maar hoe zorg je daarvoor? Waar begin je, wie moet de kar trekken en hoe steek je het veranderingsproces duurzaam in? Deze publicatie is een tool voor verandermanagement om hierbij te helpen. Deze is bedoeld voor managers, werkgroepen en diversiteitsmedewerkers die hun organisatie en de zorg die zij bieden diversiteitsensitiever willen maken. De tool neemt de lezer stap voor stap mee in dit veranderproces. Opbouw tool: Deze tool biedt een stappenplan met concrete tips in drie fases: (1) voorbereiding, (2) visie en plan van aanpak en (3) veranderen en verankeren. Elke fase kent weer een aantal stappen. Fase 1 is de voorbereiding, die is cruciaal. Daarin komen de directie en betrokken managers op één lijn, wordt de huidige situatie onder de loep genomen en is er een brede bijeenkomst met het personeel om hen erbij te betrekken en input op te halen. Fase 2 gaat over het opzetten van een infrastructuur voor verandering: wie doet wat? Beschreven wordt de rol van onder meer managers, een werkgroep en ambassadeurs. In deze fase wordt ook een visie beschreven en een plan van aanpak met heldere doelen opgesteld. Het personeel wordt er wederom bij betrokken in een tweede bijeenkomst om hen te informeren over de werkwijze. Fase 3 is de uitvoeringsfase. De betrokkenen gaan aan de slag met hun taken. Tijdens de uitvoering is de planning en control cyclus ook in gang gezet en er wordt geëvalueerd: wat gaat er nu beter dan voorheen? Waar kan nog meer aandacht voor komen? Moeten de doelen misschien bijgesteld worden? Goede uitkomsten worden verankerd in het beleid. Stap voor stap worden managers meegenomen in dit proces. Aan het eind van de tool zijn een aantal bijlagen

toegevoegd, daarin is meer informatie te vinden over de voordelen van diversiteitsensitief werken, tips voor inclusief leiderschap, een handige bronnenlijst en een samenvatting.
LINK: https://www.kis.nl/sites/default/files/2025-05/423161_Diversiteitsensitieve-jeugdzorg.pdf
TREFWOORDEN: Geestelijke gezondheid
Etnische minderheden
Gezondheidszorg
Multiculturele samenleving
Hulpverlening
Interculturaliseringsproces
Jongeren
CODE: 174.25

TITEL: Leernetwerken diversiteitsensitieve zorg. Handreiking op basis van twee praktijkvoorbeelden in de jeugdzorg en ouderenzorg
AUTEUR(S): Bellaart, H.
Achahchah, J.
Groot, J. de
Mesic, A.
Vlug, J.
UITGAVE: Utrecht : Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS) - Verwey-Jonker Instituut, 2021
SAMENVATTING: Handreiking voor het opzetten van leernetwerken in de diversiteitsensitieve zorg . De diversiteit in de Nederlandse samenleving wordt steeds groter en daarmee ook het belang van diversiteitsensitieve zorg. In leernetwerken kunnen professionals van verschillende organisaties, experts en sleutelpersonen kennis uit wetenschap en praktijk met elkaar verdiepen rond dit thema. In deze handreiking worden diverse adviezen en tools gegeven voor het starten en blijven faciliteren van een leernetwerk. De handreiking is geschreven op basis van praktijkvoorbeelden. Handreiking bevat verschillende tools om diversiteitsensitief werken in de ouderenzorg en de jeugdhulp een stap verder te helpen. Voor de jeugdhulp is er een tool waarmee de lezer aan de hand van casussen stil kan staan bij mogelijke verschillen in referentiekaders en leer hoe je, ondanks grote verschillen, toch een vertrouwensrelatie op kan bouwen. Ook is er een stappenplan om jeugdhulporganisaties te ondersteunen bij de samenwerking met informele organisaties. Met een andere tool kan men laagdrempelig het jeugdzorgsysteem in Nederland uitleggen. In de handreiking is er ook een checklist voor diversiteitsensitieve ouderenzorg. Zie daarnaast ook de infographic over diversiteitsensitieve ouderenzorg.
LINK: https://www.kis.nl/sites/default/files/2022-06/leernetwerken-diversiteitsensitieve-zorg.pdf
https://www.kis.nl/sites/default/files/2022-06/diversiteitsensitieve-zorg-infographic.pdf
TREFWOORDEN: Ouderen
Etnische minderheden
Gezondheidszorg
Multiculturele samenleving
Hulpverlening
Interculturaliseringsproces
Jongeren
Kinderbescherming
CODE: 562.21

TITEL: Ontwikkelingen in de Turks-Nederlandse gemeenschap

AUTEUR(S): Bellaart, H.
UITGAVE: Utrecht : Verwey-Jonker Instituut, 2025
SAMENVATTING: Dit informatieblad, opgesteld in opdracht van de Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS) van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, is bedoeld voor gemeenten en professionals die meer willen weten over de Turks -Nederlandse gemeenschappen. Deze gemeenschap is zeer divers en bestaat uit verschillende etnische, religieuze en politieke groeperingen. We beschrijven de dynamiek in de gemeenschap en het effect van diasporabeleid. Met 'diasporabeleid' bedoelen we het beleid vanuit Turkije gericht op de bevolking met een Turkse nationaliteit in het buitenland. Dit beleid kan als ondersteunend worden ervaren, bijvoorbeeld als het gaat om imams die naar Nederland komen en door Turkije worden betaald. Maar het kan ook als ongewenst worden ervaren, bijvoorbeeld als het beleid uit Turkije bij de gemeenschap een gevoel van onveiligheid oproept. Het doel van dit informatieblad is kennis over dit thema te vergroten en concrete handelingsperspectieven aan te bieden om spanningen, die samenhangen met het diasporabeleid, te herkennen en er beter mee om te kunnen gaan. Om de dynamiek binnen de gemeenschap in Nederland te kunnen begrijpen, geven we eerst wat informatie over de migratiegeschiedenis en de sociaaleconomische positie van Turkse Nederlanders. Daarna wordt ingegaan op de verschillende groeperingen binnen de Turks-Nederlandse gemeenschap en de spanningen die er kunnen zijn in relatie tot het diasporabeleid. Tot slot geven we tips voor gemeenten en professionals.
LINK: https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2025/06/224240_Ontwikkelingen-in-de-Turks-Nederlandse-gemeenschap-Informatieblad.pdf
TREFWOORDEN: Nederland
Turken
Turkije
Maatschappelijke positie
Minderhedenbeleid
Gemeentelijke overheid
CODE: 145.25

TITEL: Over de grens. Statelijke inmenging in diasporagemeenschappen in Nederland
UITGAVE: Den Haag : Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) / Nationaal Coördinator Terrorismebestrijdingen Veiligheid (NCTV) , 2024
SAMENVATTING: Dit rapport behelst een fenomeenanalyse van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en Nationaal Coördinator Terrorismebestrijdingen Veiligheid (NCTV) over statelijke inmenging in diasporagemeenschappen. Autoriteiten en inlichtingendiensten van andere landen proberen in Nederland invloed uit te oefenen op inwoners met een migratieachtergrond. Zij zien hen of hun (groot)ouders als onderdanen, omdat ze in die landen zijn geboren. De AIVD en NCTV beschrijven de verschillende manieren waarop buitenlandse overheden en inlichtingendiensten zich bemoeien met Nederlanders met een migratieachtergrond met de term 'statelijke inmenging in diasporagemeenschappen'. Een fenomeen dat de democratische rechtsorde in Nederland onder druk kan zetten en een gevaar is voor onze nationale veiligheid. Ook kan het diep ingrijpen in diasporagemeenschappen. Het brengt de vrijheden van Nederlanders, zoals de vrijheid van meningsuiting of het recht op demonstratie, in gevaar. Zij lopen het risico te worden bespioneerd (of te worden gedwongen tot spionage) of te worden geïntimideerd. In uitzonderlijke gevallen lopen ze het risicoslachtoffer te worden van fysiek geweld, ontvoering of zelfs moord. Buitenlandse overheden

mengen zich in gemeenschappen in Nederland om hun eigen belangen te dienen en hun invloed te vergroten. De AIVD en NCTV onderscheiden vier hoofdredenen die buitenlandse overheden drijven tot inmenging in diasporagemeenschappen: (1) het monddood maken van (politieke) tegenstanders; (2) beïnvloeding van de publieke opinie en politiek in Nederland; (3) het monitoren van gemeenschappen en/of het mogelijk maken van spionage in Nederland; (4) het stimuleren van eigen financieel-economische belangen. .Inmenging in diasporagemeenschappen door andere landen begint vaak met het in kaart brengen en monitoren van die gemeenschappen. Op basis daarvan bepalen inlichtingendiensten welke leden van de gemeenschap goed in te zetten of te beïnvloeden zijn. Of welke mensen in hun ogen verdacht zijn of eenrisico kunnen vormen. Inlichtingendiensten verzamelen op grote schaal (persoons)gegevens over hen, houden hun sociale media in de gaten, of ze zetten andere leden van de diaspora in om hen in de gaten te houden. Hoe zwaarwegender het veiligheidsbelang, hoe zwaarder de maatregelen die een buitenlandse overheid of inlichtingendienst geoorloofd vindt. Vooral tegen politieke tegenstanders en 'verraders' kunnen zij zeer agressief optreden .Buitenlandse overheden en inlichtingendiensten zetten verschillende repressieve middelen in tegen personen of organisaties binnen diasporagemeenschappen. Daarmee willen zij personen onder druk te zetten, kritische stemmen het zwijgen opleggen, informatie verkrijgen, of mensen dwingen terug te keren naar het land van herkomst. Soms maken buitenlandse autoriteiten hierbij gebruik van proxy's: organisaties en individuen waarmee ze geen directe relatie hebben, zoals criminelen of hackersgroeperingen .Inlichtingenonderzoek bevestigt dat diverse buitenlandse overheden 'middelen van transnationale repressie' inzetten tegen diasporagemeenschappen in Nederland, zoals:- administratieve repressie (bijvoorbeeld het intrekken van paspoorten of het onterecht beschuldigen van terrorisme, genocide of andere misdaden); bedreiging en intimidatie (online of fysiek, ook gericht op familieleden in binnen- of buitenland); mishandeling; ontvoering; (poging tot) moord. De impact van statelijke inmenging in diasporagemeenschappen in Nederland is waarschijnlijk aanzienlijk. Het fenomeen is echter moeilijk in cijfers uit te drukken, onder meer doordat het vaak gaat om niet-zichtbare en zeer subtiele handelingen, zoals (online) intimidatie, die lastig aan een concrete dader toe te schrijven zijn. Ook is de meldingsbereidheid onder slachtoffers laag. Op basis van inlichtingenonderzoek, meldingen en openbare bronnen, beschouwen de AIVD en de NCTV statelijke inmenging echter wel degelijk als een gevaar voor de Nederlandse democratische rechtsorde en daarmee voor de nationale veiligheid. Het kan individuele levens en groepen onder grote druk zetten. Het gaat ten koste van vrijheden van burgers en kan zorgen voor onderling wantrouwen, voor sociale spanningen en polarisatie. En het kan leiden tot gevoelens van onveiligheid en zelfcensuur.
LINK: https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2024D39098
TREFWOORDEN: Terrorisme
Nederland
Radicalisering
Fundamentalisme
Islam
Etnische minderheden
CODE: 145.24

TITEL: Bouwstenen interventies lokaal beleid. Ter preventie van radicalisering en

ongewenste polarisatie
AUTEUR(S): Burggraaf, D.
Fermin, A.
Wonderen, R. van
Coenders, M.
Omlo, J.
UITGAVE: Utrecht : Verwey-Jonker Instituut, 2025
SAMENVATTING: Inventariserend onderzoek naar bestaande interventies ter preventie van radicalisering en ongewenste polarisatie. Om gemeenten en professionals goed te kunnen ondersteunen bij hun lokale preventieve aanpak van radicalisering en polarisatie heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Expertise-unit Sociale Stabiliteit (ESS)) het Verwey-Jonker Instituut en Bureau Omlo gevraagd deze inventarisatie te maken van mogelijke interventies om deze fenomenen te voorkomen. De hoofdvraag van het onderzoek is: Op welke interventies kan worden ingezet door gemeenten en (jeugd)professionals in Nederland ter preventie van ongewenste polarisatie[3] en/of radicalisering? Het onderzoek is opgedeeld in verschillende fasen. In de eerste fase van het onderzoek is een literatuurstudie verricht om de beschermende en risicofactoren van radicalisering en ongewenste polarisatie in kaart te brengen . Tevens is gestart met de inventarisatie van bestaande interventies ter preventie van radicalisering en ongewenste polarisatie. Daarvoor hebben we gebruik gemaakt van databanken van interventies, eerdere inventarisaties van de onderzoekers en SZW, uitvraag bij gemeenten en netwerken, en een aanvullende internetsearch. Op basis van de opbrengsten uit de literatuurstudie en de inventarisatie van interventies is het bestaande bouwstenenmodel verbreed en verrijkt. Het bouwstenenmodel met een overzicht van beschermende factoren is daarbij gevuld met bijbehorende interventies. Naast een overzicht van specifieke interventies die ingezet kunnen worden ter preventie van radicalisering en ongewenste polarisatie is ook een overzicht gemaakt met algemene beschrijvingen van categorieën van preventieve interventies (zie bijlage 2). Dit algemenere overzicht kan helpen bij de keuze van typen interventies ter preventie van radicalisering en ongewenste polarisatie en bevat ook beschrijvingen van voorbeeldinterventies. In de derde en laatste fase is tijdens een werksessie met (eind)gebruikers feedback opgehaald. Hun feedback en de feedback van de opdrachtgever op het conceptmodel is vervolgens verwerktHet doel van dit onderzoek is het verrijken en uitwerken van een bouwstenenmodel’ dat gebruikt kan worden voor de lokale aanpak voor de preventie van radicalisering en ongewenste polarisatie. Het model bestaat uit een zestal bouwstenen, oftewel domeinen, waarop de interventies en beschermende factoren betrekking hebben of daarmee in relatie staan. De zes bouwstenen zijn achtereenvolgens het individu, gezin en familie, dagbesteding, sociale omgeving , de samenleving, en tot slot een bouwsteen voor indirecte interventies die niet rechtstreeks verband houden met beschermende factoren van radicalisering en ongewenste polarisatie, maar die indirect van toepassing zijn op de preventie daarvan. Op basis van literatuuronderzoek zijn beschermende en risicofactoren voor radicalisering en ongewenste polarisatie geïnventariseerd. In het bouwstenenmodel ligt de focus op beschermende factoren, omdat dit goed aansluit op de doelstellingen van preventieve interventies. Daarnaast bleken risico- en beschermende factoren vaak elkaars spiegelbeeld te zijn en kan een focus op risicofactoren potentieel bijdragen aan stigmatiserend denken. De beschermende factoren zijn ingedeeld in clusters met overkoepelende en inhoudelijk vergelijkbare beschermende factoren. Daarnaast hebben zijn bestaande

interventies ter preventie van radicalisering en ongewenste polarisatie geïnventariseerd en gekoppeld aan het bouwstenenmodel. Naast een overzicht van specifieke interventies die per bouwsteen ingezet kunnen worden hebben we ook een overzicht gemaakt met algemene beschrijvingen van categorieën van interventies, inclusief beschrijvingen van voorbeeldinterventies. Dit algemenere overzicht kan helpen bij de keuze van het type interventies en biedt inzicht in werkzame elementen waarvoor wetenschappelijke onderbouwing bestaat. Voor de verdere ontwikkeling van het bouwstenenmodel en de wijze waarop dit voor eindgebruikers handzaam vormgegeven kan worden, zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd.
LINK: https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2025/05/124280_Bouwstenen-interventies-lokaal-beleid.pdf
TREFWOORDEN: Geweldpreventie
Radicalisering
Jongeren
Workshops & trainingen
Gemeentelijke overheid
Relatieverbetering (groepen)
Overheidsbeleid
CODE: 329.25

TITEL: Bereiken, benaderen en begeleiden van inwoners met een migratieachtergrond met geldzorgen, armoede en schulden
AUTEUR(S): Odekerken, M.
Kool, T.
UITGAVE: Utrecht : Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS) - Verwey-Jonker Instituut, 2025
SAMENVATTING: Handreiking voor diversiteitsensitieve schuldhulpverlening.
Het bereiken van inwoners met geldzorgen, armoede en schulden is voor veel (schuld)hulpinstanties nog altijd een uitdaging – in het bijzonder als het gaat om mensen met een migratieachtergrond. Terwijl de problematiek groot is, sluit de formele hulpverlening vaak niet goed aan op hun leefwereld. In een steeds diverser wordende samenleving groeit de urgentie om hulp toegankelijker en effectiever te maken. Er is nog te weinig bewustzijn, kennis én handelingsperspectief over diversiteitsensitief werken in dit domein. Het Verwey-Jonker Instituut en KIS ontwikkelden daarom een handreiking met concrete handvatten voor een diversiteitsensitieve schuldhulpverlening. Deze handreiking biedt concrete tips om diversiteitsensitief (samen) te werken binnen het domein van geldzorgen, armoede en schulden. De tips zijn bedoeld voor gemeenten, schuldhulpverleningsinstanties, overheidsorganisaties en andere initiatieven die zich inzetten voor het ondersteunen van inwoners met een migratieachtergrond die kampen met geldzorgen, armoede en schulden. Daarnaast zijn de tips breder toepasbaar buiten dit domein. Ze bevatten werkzame elementen die specifiek gericht zijn op inwoners met een migratieachtergrond, en kunnen daardoor ook relevant zijn voor andere beleidsterreinen zoals de energietransitie, veiligheid of gezondheid. De focus ligt op inwoners met een migratieachtergrond, met speciale aandacht voor de diversiteitsaspecten cultuur en gender. De tips zijn gebaseerd op praktijkervaringen en perspectieven van gemeenten, vrijwilligersorganisaties, laagdrempelige tusseninitiatieven, zelforganisaties, sleutelpersonen en ervaringsdeskundigen. De handreiking biedt handvatten op vier niveaus: (1) Het systeem/organisatie; (2)Hulpverleners en vrijwilligers; (3) Inwoners met een migratieachtergrond; (4) Samenwerking

tussen formele en informele organisaties. Het perspectief van de respondenten staat centraal, aangevuld met inzichten uit de beschikbare literatuur. Naast deze handreiking zijn vier factsheets ontwikkeld die elk ingaan op een specifiek thema:
-Tips voor diversiteitsensitieve (schuld)hulpverlening
-Van inzichten naar actie: hoe breng je de handreiking over diversiteitsensitief (samen)werken in de praktijk?
-Diversiteitsensitief samenwerken: samenwerking tussen formele en informele hulporganisaties.
-De wereld van informele schulden: wat zijn informele schulden en hoe ga je hiermee om?
LINK: https://www.verwey-jonker.nl/publicatie/bereiken-benaderen-en-begeleiden-van-inwoners-met-een-migratieachtergrond-met-geldzorgen-armoede-en-schulden/
TIPS:https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2025/06/Tips-voor-diversiteitsensitieve-schuldhulpverlening_424632.pdf
SAMENWERKEN: https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2025/06/Diversiteitsensitief-samenwerken_424632.pdf
VAN INZICHTEN NAAR ACTIE: https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2025/06/Van-inzichten-naar-actie_424632.pdf
INFORMELE SCHULDEN: https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2025/06/Factsheet-informele-schulden_424632.pdf
TREFWOORDEN: Armoede
Hulpverlening
Etnische minderheden
Gemeentelijke overheid
Buurtwerk
Overheidsbeleid
CODE: 329.25

TITEL: Monitor discriminatie bij woningverhuur in de gemeente Rotterdam
AUTEUR(S): Fiere, B.
Tuin, I. van der
Oetelaar, S. van den
UITGAVE: Rotterdam : RADAR, 2024
SAMENVATTING: Onderzoek in kader van de Monitor discriminatie bij woningverhuur in de gemeente
Rotterdam. De gemeente Rotterdam heeft een brede aanpak om discriminatie op de woningmarkt tegen te gaan. Deze aanpak is gericht op monitoring en onderzoek, voorlichting en bewustwording, uitvoering van de Wet goed verhuurderschap en het versterken van zelfregulering binnen de branche. Sinds enkele jaren laat de gemeente herhaaldelijk onderzoek uitvoeren naar discriminatie bij de toegang tot huurwoningen. Dit is de derde monitor discriminatie bij woningverhuur in de gemeente. Om te toetsen of, en zo ja, in welke mate er sprake is van discriminatie bij woningverhuur in Rotterdam zijn correspondentietesten ingezet . Deze testen onderzoeken de eerste fase van het verhuurproces. Met twee quasi -identieke profielen reageerden de onderzoekers op advertenties van huurwoningen in Rotterdam, die werden aangeboden op Pararius, Funda en JAAP.NL. Deze profielen verschilden alleen van elkaar op de te onderzoeken discriminatiegrond. Zij gebruikten Marokkaans en Nederlands klinkende namen om discriminatie op grond van etnische achtergrond te toetsen. Om discriminatie op grond van seksuele gerichtheid te toetsen reageerden zij met enerzijds twee mannennamen en anderzijds met een mannen- en vrouwennaam op dezelfde advertentie. Daarbij maakten zij in de berichttekst duidelijk dat het om een stel ging. Vervolgens analyseerden we de reacties van de aanbieders en keken of één van beide

profielen vaker werd uitgenodigd om een woning te bezichtigen. In totaal hebben we 456 geslaagde correspondentietesten uitgevoerd. Bij de profielen op grond van etnische achtergrond kwamen de onderzoekers uit op 128 geslaagde testen met Marokkaans klinkende mannennamen versus Nederlands klinkende mannennamen. Er waren 129 succesvolle testen met Marokkaans klinkende vrouwennamen versus Nederlands klinkende vrouwennamen. De controleprofielen met de Nederlands klinkende naam werden net iets vaker uitgenodigd voor een bezichtiging dan de testprofielen met de Marokkaans klinkende naam die enkele uren daarvoor op dezelfde advertentie hadden gereageerd. De verschillen in uitnodigingskansen en ook de nettodiscriminatiegraad van 18% waren echter niet statistisch significant. Dit betekent dat mensen met een Marokkaans klinkende naam in Rotterdam niet significant minder vaak worden uitgenodigd voorde bezichtiging van een huurwoning dan mensen met een Nederlands klinkende naam. Deze uitkomst wijkt af van het onderzoek dat in 2020/2021 in Rotterdam werd uitgevoerd en ook van het landelijke onderzoek uit 2023. In die onderzoeken werd wel een statistisch significante netto-discriminatiegraad gevonden bij profielen met een Marokkaans klinkende mannennaam. Voor het eerst zijn in Rotterdam ook correspondentietesten uitgevoerd om discriminatie op grond van seksuele gerichtheid te toetsen. De 199 correspondentietesten met profielen van homoseksuele en heteroseksuele stellen tonen ook geen discriminatie aan in de eerste fase bij woningverhuur. De uitnodigingskans van heteroseksuele stellen lag net iets hoger dan die van homoseksuele stellen .Echter, deze verschillen en de netto-discriminatiegraad van 6% waren niet statistisch significant. In Rotterdam worden homoseksuele stellen niet vaker of minder vaak uitgenodigd voor de bezichtiging van een huurwoning. Dit is in lijn met het landelijke onderzoek uit 2023.De correspondentietesten tonen geen systematische ongelijke behandeling in de eerste fase van woningverhuur aan. Daarmee kunnen we niet concluderen dat discriminatie bij woningverhuur in Rotterdam helemaal niet voorkomt. Discriminatie tijdens en na bezichtiging van een woning valt buiten het bereik van de correspondentietesten en ook daar kan discriminatie voorkomen . Aanbieders van huurwoningen vragen kandidaat-huurders geregeld om aanvullende informatie, zoals inkomen, type arbeidscontract, beroep of studie en motivatie. De gevraagde informatie is niet altijd relevant om te bepalen of iemand een geschikte huurder is. Deze informatie kan leiden tot subjectieve oordeelsvorming en kan discriminatie tot gevolg hebben. Naast de correspondentietestenzijn mystery calls uitgevoerd. Met mystery calls toetsen de onderzoekers in hoeverre verhuurbemiddelaars bereid zijn om in te gaan op een discriminerend verzoek. Twee acteurs belden met bemiddelaars die huurwoningen aanbieden in Rotterdam. Zij deden zich voor als woningbezitters die hun woning willen gaan verhuren. Ergens tijdens het telefoongesprek stelden ze een discriminerende vraag: “Ik wil dat mijn appartement goed onderhouden wordt. Vrienden van mij hebben slechte ervaringen gehad met buitenlanders. Zou het daarom mogelijk zijn om niet te verhuren aan buitenlanders; van die Marokkanen, Surinamers en Polen?” In totaal zijn er 46 geslaagde mystery calls uitgevoerd. De gesprekken zijn vervolgens geanalyseerd. 24% van de bemiddelaars was niet bereid om mee te werken aan het discriminerende verzoek. Dit percentage ligt iets hoger dan in de eerdere onderzoeken in Rotterdam. In 2021/2022ging het om 21% en in 2020/2021 om 20% van de bemiddelaars. Een aanzienlijkgrotere groep bemiddelaars (43%) reageerde instemmend op de discriminerende vraag. Ook dit percentage ligt hoger dan in voorgaande jaren (in 2021/2022 was dit 29% en in 2020/2021 27%). De groep bemiddelaars die indirect wilde meewerken aan een discriminerend verzoek lag juist lager dan in

de eerdere onderzoeken. Het gaat om de bemiddelaars die benadrukten dat de verhuurder de uiteindelijke keuze maakt in de selectie van de huurder, maar dat zij als bemiddelaar geen kandidaten uitsluiten op basis van afkomst (22%). Hiermee maken ze discriminatie indirect mogelijk. Dit geldt ook voor de bemiddelaars die aangaven te selecteren aan de hand van andere criteria, zoals een hoog inkomen, die mensen direct of indirect kunnen uitsluiten (4%). Van de bemiddelaars die direct of indirect bereid waren om mee te werken aan het discriminerende verzoek, liet 41% blijken zich bewust te zijn van het discriminerende karakter ervan. Dit percentage is sinds de eerste Rotterdamse monitor uit 2020/2021 gestegen. Het lijkt er dus op dat steeds meer bemiddelaars weten dat het wettelijk verboden is om kandidaten uit te sluiten op grond van hun afkomst, maar desondanks bereid zijn om dit wel te doen. Verder blijkt uit de mystery calls dat bemiddelaars 'expats' vaak benoemen als een aantrekkelijke doelgroep om de woning aan te verhuren. Dit kan leiden tot een kleinere kans voor niet-expats om een huurwoning te verkrijgen, of wel tot bewuste of onbewuste discriminatie.
LINK: https://radar.nl/download/14666/?tmstv=1751292170
TREFWOORDEN: Praktijktests
Etnische minderheden
Discriminatie
Racisme
Huisvesting
Woonruimteverdeling
Marokkanen
Rotterdam
Homoseksualiteit
CODE: 521.24

Regenboogpeiling Noord-Holland Noord 2022
UITGAVE: Alkmaar : Onderzoeksbureau Noord-Holland Noord, onderdeel van GGD Hollands Noorden, 2022
SAMENVATTING: Rapport van de Regenboogpeiling. De GGD Hollands Noorden heeft in opdracht van de gemeente Alkmaar onderzoek gedaan onder lhbti+ inwoners in de regio Noord -Holland-Noord (NHN). Tussen december 2021 en maart 2022 hebben maar liefst 1 .100 personen de Regenboogpeiling NHN, een online vragenlijst over hun welzijn en ervaringen, ingevuld.De Regenboogpeiling NHN heeft twee doelen: 1) inzicht krijgen in de mate waarin lhbti+ personen zich geaccepteerd voelen in de samenleving: in hoeverre voelen ze zich veilig, kunnen ze open voor hun seksuele voorkeur of genderidentiteit uitkomen en worden ze gelijk behandeld; en 2) inzicht krijgen in de behoeften van lhbti+ personen en de mogelijkheden die zij zien voor gemeenten om de acceptatie van lhbti+ te bevorderen. Resutaten:Ruim twee derde van de lhbti+ personen is (volledig) open over hun genderidentiteit en seksuele oriëntatie. De mate waarin men open kan zijn verschilt, afhankelijk van de groep mensen en de omgeving waarin men zich bevindt. 77% van de lhbti+ personen kan geheel open zijn bij vrienden, maar als het gaat om open kunnen zijn op het werk en bij de sportvereniging is dit nog maar 57% en 56%. Als het gaat over ervaren acceptatie is deze ook hoog in de eigen vriendenkring. Meer dan 90% van de lhbti+ personen voelt volledige of een hoge mate van acceptatie bij hun kinderen en in de eigen vriendenkring. Het gevoel van acceptatie is een stuk lager in publieke ruimtes, zoals bij uitgaansgelegenheden, in geloofsgemeenschappen, in de eigen wijk/buurt en in de eigen stad of het dorp. 36 tot 44% van de lhbti+ personen voelt zich in deze

omgevingen slechts redelijk of zelfs (zeer) weinig geaccepteerd/ Eén op de tien lhbti+ personen (10%) voelt zich in de eigen woonomgeving onvoldoende veilig. Buiten de eigen woonomgeving en in publieke ruimtes voelt 44% tot 61% zich onvoldoende veilig. Thuis voelt men zich het meest veilig. Andere omgevingen waar mensen zich relatief veilig voelen, zijn omgevingen waarvoor men zelf gekozen heeft om bij te horen; zoals een muziek- of hobbyvereniging, de lhbti+ gemeenschap en het werk. De meeste onveiligheid wordt ervaren op openbare plekken: 44% tot 53% voelt zich soms tot (heel) vaak onveilig in winkelgebieden , bij gebedshuizen, in de horeca en in het openbaar vervoer. Het meest onveilig voelen lhbti+ personen zich op straat buiten de eigen wijk, 61% voelt zich daar soms tot vaak onveilig. Om zich veiliger te voelen op straat doen mensen verschillende dingen: onveilige plekken vermijden en omlopen bij een onveilige situatie (35-40%), niet teveel opvallen (35%), geen affectie tonen in het openbaar (32%). Ruim twee derde van de lhbti+ personen is (volledig) open over hun genderidentiteit en seksuele oriëntatie. De mate waarin men open kan zijn verschilt, afhankelijk van de groep mensen en de omgeving waarin men zich bevindt. 77% van de lhbti+ personen kan geheel open zijn bij vrienden, maar als het gaat om open kunnen zijn op het werk en bij de sportvereniging is dit nog maar 57% en 56%. Als het gaat over ervaren acceptatie is deze ook hoog in de eigen vriendenkring. Meer dan 90% van de lhbti+ personen voelt volledige of een hoge mate van acceptatie bij hun kinderen en in de eigen vriendenkring. Het gevoel van acceptatie is een stuk lager in publieke ruimtes, zoals bij uitgaansgelegenheden, in geloofsgemeenschappen, in de eigen wijk/buurt en in de eigen stad of het dorp. 36 tot 44% van de lhbti+ personen voelt zich in deze omgevingen slechts redelijk of zelfs (zeer) weinig geaccepteerd.
Transgender personen, non-binaire personen en personen die biseksueel of panseksueel zijn voelen zich (veel) minder geaccepteerd, minder veilig en hebben vaker te maken gehad met een nare situatie of met geweld. De meeste uitkomsten in het onderzoek zijn gunstiger voor cisgender personen, lesbische personen en homoseksuele personen. Uit ander onderzoek van GGD Hollands Noorden onder alle inwoners in Noord-Holland-Noord bleek ook dat homoseksualiteit meer geaccepteerd is dan wanneer iemand aangeeft transgender of intersekse te zijn
LINK: https://gezondnhn.nl/jive?cat_open_code=rgnbgnhn22&report=rgnbgnhn22
TREFWOORDEN: Homoseksualiteit
Biseksualiteit
Transseksualiteit
Noord-Holland
Publieke opinie
Discriminatie
Arbeid - Werkgelegenheid
CODE: 005.22